

MUZEJNÍ

SPOLEK

**V UHERSKÉM HRADIŠTI
občanské sdružení**

SPOLKOVÝ ZPRAVODAJ

číslo 12., prosinec 2015

Valná hromada 12. února 2015

Valná hromada se sešla v Přednáškovém centru Slováckého muzea za přítomnosti 51 člena a 6 čekatelů členství.

Program byl schválen podle pozvánky:

1. Zahájení
2. Volba mandátové, volební a návrhové komise
3. Zpráva o činnosti předsednictva a plnění programu činnosti v roce 2014
4. Zpráva o hospodaření spolku za rok 2014
5. Zpráva revizní komise
6. Zpráva o stavu členské základny v roce 2014
7. Volba předsednictva a revizní komise
8. Návrh programu činnosti na rok 2015
9. Návrh na spolupředsednictví Noci s Metodějem
10. Návrh zvýšení členských příspěvků
11. Informace o novele občanského zákoníku
12. Diskuse
13. Závěr

Do mandátové, návrhové a volební komise byli navrženi a poté jednomyslně zvoleni Ing. Jaroslav Hrabec, Věra Pochylá a Mgr. Radek Válek. Na základě zjištěné prezence komise prohlásila valnou hromadu za usnášeníschopnou. Zprávu o činnosti předsednictva a plnění programu činnosti v roce 2014 přednesl předseda.

Protože rokem 2015 vstoupil spolek do druhého desetiletí činnosti, zmínil v úvodu krátce bilanci dosavadní činnosti. Doposud se podařilo zorganizovat 40 přednášek a besed (částečně ve spolupráci s muzeem), včetně komentovaného promítání filmů SAFu, 24 tuzemské zájezdy, 14 zájezdů za poznáním do zahraničí a 10 cyklovýletů. Nezanedbatelná je též publikační činnost (Portl, Severin, Doubrava), kam také patří digitalizace amatérských filmů.

Předsednictvo se scházelo podle potřeby. Vždy za účasti revizní komise. Především byl dopracován roční program podle návrhů valné hromady a pravidelnou součástí jednání byly záležitosti členské základny a organizační a finanční zajištění akcí programu. Probírala se též možnost zajištění internetového bankovníctví pro umožnění bezhotovostních plateb poplatků. Prozatím bez výsledku. Významným bodem jednání předsednictva byla též příprava oslavy 10. výročí spolku.

Předsednictvo akceptovalo návrh na vydání aktualizovaného seznamu názvů ulic města s jejich historickým vývojem, který zpracoval před 30 lety PhDr. Jiří Čoupek, který se uvolil opět se tímto tématem zabývat. Předseda předložil žádost o dotaci 30 000 Kč z Fondu kultury města Uherského Hradiště, která byla těsně před valnou hromadou zastupitelstvem města schválena. Podle předběžného odhadu tiskárny bude třeba ještě dofinancovat vydání z prostředků spolku.

Program činnosti se podařilo s malými odchylkami splnit. Návštěva Květné zahrady byla odložena na rok 2015 a informace o výsledcích archeologických výzkumů byla nahrazena zajímavou přednáškou ředitele a archeologů muzea o jejich cestách na Balkán po stopách Sedmipočetníků.

Rok 2014 zahájilo už v lednu další nahlédnutí do archivu SAFu. Ing. Jiří Deml připravil mix dokumentů a hraných filmů. Mimo jiné i Oblačný den pánů Demla a Fridricha, který v r. 1982 získal v Japonsku Cenu Hirošimy a další ocenění.

Dva týdny po valné hromadě následovala přednáška Radima Vrly z kroměřížského pracoviště NPÚ o výsledcích posledních průzkumů hradů Zlínského kraje. Účast byla hojná, neboť se jednalo o všeobecně známé objekty.

Koncem dubna následovalo další setkání s Mgr. Jindřichem Chatrným v Brně na Špilberku. Hlavním bodem programu tam byla výstava věnovaná brněnské architektuře let 1919–1939. Mimo to i exkurze do historie hradu a města. Odpoledne pak z terasy ředitelství brněnského výstaviště vše o jeho vývoji a architektuře a na závěr budova právnické fakulty.

Květnový cyklovýlet za památkami regionu měl za cíl Velehrad s jeho novým informačním centrem, v němž byla výstava k 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje (autorky B. Rašticová a M. Frolcová). Po poledni návštěva nově upravené expozice lapidária baziliky.

Týden poté následoval zájezd za poznáním Lednicko-valtického areálu. Díky vynikajícímu průvodci navštívili účastníci zájezdu všechny nejvýznamnější skvosty lichtenštejnského panství (mimo lednického zámku a Minaretu) včetně plavby po Staré Dyji od Minaretu k Janohradu.

21. června se jako připomínka 10. výročí našeho spolku uskutečnila projížďka po Baťově kanále mezi Spytihněvím a Uherským Hradištěm. Určitě nikdo z účastníků nelitoval, i když se jedná o notoricky známé okolí. Nálada byla dobrá, víno slušné, jídlo rovněž. Nepříjemným překvapením pro organizátory byla malá účast členů.

V červenci jsme porušili prázdninovou pauzu a na upozornění Ing. Jana Slezáka jsme zhlédli na zámku v Kunštátě expozici V erbu tří pruhů a na Pernštejně výstavu Dlouhá cesta za krásou s pozdně gotickými a raně renesančními díly z českých hradů a zámků. V tradičním letním termínu, poslední prázdninové sobotě, následoval zájezd do dvou moravských královských měst, Litovle a Uničova. Díky kontaktům dr. Rašticové nás v obou městech očekávali fundovaní průvodci.

Poslední přednáškou byla informace o cestách PhDr. I. Frolce, Mgr. M. Vaškových, Ph.D. a Mgr. T. Chrástka do Makedonie a Bulharska v rámci přípravy projektu Rostislav. Bylo to poutavé vyprávění o krajích, jež zůstávají dosud našťstí mimo komerční turismus, o komplikovaném cestování i o úspěšném navázání kontaktů s vědeckými pracovišti.

Poslední loňská cesta směřovala opět do předvánoční Vídně. Albertina, BA Kunstforum, Kunsthistorisches Museum, Museumquartier jako vždy nabízely vrcholné zážitky pro milovníky umění. A zbyl čas i na voňavý punč.

Závěrem pak předseda poděkoval všem aktivním členům spolku a zvlášť místopředsedkyni dr. Rašticové.

Zprávu o hospodaření v roce 2014 přednesla hospodářka spolku Jitka Zpěváková:

Finanční zpráva o hospodaření Muzejního spolku v Uherském Hradišti za rok 2014

Příjmy muzejního spolku v roce 2014 tvořily:

• nevyčerpané zůstatky na účtu a v hotovosti z roku 2013	81 554,11 Kč
• členské příspěvky z roku 2014 ve výši	13 950,00 Kč
• poplatky za zájezdy	77 070,00 Kč
• úroky z účtu 2014	87,52 Kč
.....	

PŘÍJMY 2014 CELKEM **72 661,63 Kč**

Výdaje byly čerpány k zabezpečení plánovaných akcí muzejního spolku pro rok 2014 v následující výši:

• náklady na vyplacené honoráře za realizaci včetně odvodu daně z příjmu – R. Vřla	1 200,00 Kč
• dopravné za zájezdy včetně vstupů + raut plavba lodí	88 856,00 Kč
• občerstvení valná hromada, víno pro průvodce	3 206,00 Kč
.....	

VÝDAJE 2014 CELKEM **93 262,00 Kč**

Hospodaření muzejního spolku za rok 2014 skončilo
s kladným zůstatkem ve výši

79 399,63 Kč

Tento zůstatek bude k dispozici pro rok 2015.

Zpráva revizní komise, kterou přednesl její předseda JUDr. František Smištík, potvrdila správnost předneseného v předchozím bodě, jakož i bezchybnost vedení účetnictví.

Místopředsedkyně spolku PhDr. Blanka Rašticová přednesla Zprávu o přijetí členů v roce 2014 – byli přijati 3 členové. Předsednictvo projednalo a schválilo přijetí 6 nových čekatelů členství. K 31. 12. 2013 měl spolek 98 členů, 1 člena kolektivního a 49 čekatelů členství.

Volební komise v dalším bodě jednání konstatovala, že z 99 řádných členů spolku je přítomno 51, což činí 52%, v souladu s čl. 7, odst. 3 stanov je valná hromada usnášení schopná a mohou být provedeny právoplatné volby. Návrh kandidátky byl členům předložen jako součást pozvánky na valnou hromadu – návrh na složení předsednictva: Ing. Jiří Deml, PhDr. Milada Frolcová, PhDr. Blanka Rašticová, Ing. Jan Slezák, Ing. Ladislav Šupka, Ing. Hana Zemanová, Jitka Zpěvákova.

Z pléna nebyl vznesen žádný doplňující či pozměňující návrh. Schváleno hlasování aklamací „en bloc“. Navržené předsednictvo bylo jednomyslně schváleno.

Dále komise přednesla návrh na složení revizní komise: Mgr. Jiří Severin, JUDr. František Smitík.

Ani zde nebyl vznesen žádný doplňující či pozměňující návrh. Hlasováno aklamací „en bloc“, navržení členové revizní komise byli jednomyslně schváleni.

Předsednictvo předložilo návrh plánu činnosti na rok 2015, přednesla PhDr. Rašticová. V diskuzi přednesla PhDr. Milada Frolcová informace o připravovaných výstavách zejména v Praze, ale také v Olomouci, Ostravě a Brně. Člen spolku Antonín Hájek pozval členy na svou autorskou výstavu, která se uskuteční od března v Turistickém centru Velehrad, doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc. informoval o výstavě Velká Morava a počátky křesťanství, která se koná do konce února v Brně, poté bude instalována na Pražském hradě a v Bratislavě. Navržená verze programu činnosti v roce 2015 byla schválena.

Předseda spolku Ing. Ladislav Šupka pak přednesl návrh předsednictva týkající se významné akce k výročí úmrtí sv. Metoděje v roce 2015 nazvané Noc s Metodějem,

plánované na 4. září. Předsednictvo navrholo, aby se náš spolek připojil k pořadatelům, Slováckému muzeu, městu Uherské Hradiště a Klubu kultury, a přispěl na tuto finančně náročnou akci 20 000 Kč. K návrhu nebyly vzneseny připomínky, v následujícím hlasování se pro vyslovilo 50 členů, 1 člen byl proti.

V dalším bodu jednání byl jednomyslně schválen návrh předsednictva na zvýšení členského příspěvku na 250 Kč ročně.

Místopředsedkyně spolku PhDr. Blanka Rašticová přednesla informaci o změnách, jež pro spolek vyplývají z nového občanského zákoníku a jež bude nutno provést v zákonné lhůtě dvou let.

V diskuzi se předseda vrátil k informaci o vydání publikace PhDr. Jiřího Čoupka Uherskohradišťské ulice s návrhem na dofinancování v maximální výši 20 000 Kč. K návrhu nebyly vzneseny námitky.

V závěru bylo schváleno usnesení valné hromady:

Valná hromada bere na vědomí:

- 1) Zprávu o činnosti předsednictva a plnění programu činnosti v roce 2014
- 2) Zprávu o hospodaření spolku v roce 2014
- 3) Zprávu o stavu členské základny v roce 2014

Valná hromada schvaluje:

- 1) Složení mandátové a návrhové komise
- 2) Zprávu revizní komise za rok 2014
- 3) Program činnosti na rok 2015
- 4) Volbu předsednictva ve složení:
Ing. Jiří Deml, PhDr. Milada Frolcová, PhDr. Blanka Rašticová, Ing. Jan Slezák,
Ing. Ladislav Šupka, Ing. Hana Zemanová, Jitka Zpěvákova
- 5) Volbu revizní komise ve složení:
Mgr. Jiří Severin, JUDr. František Smitík
- 6) Užití částky 20 000 Kč (slovy dvacet tisíc korun) na Noc s Metodějem 4. září 2015
- 7) Dofinancování vydání publikace Uherskohradišťské ulice v částce max. 20 000 Kč
- 8) Členský příspěvek 250 Kč ročně

Ing. Ladislav Šupka

Na kole horami Střední Asie

Kyrgyzstán (5 146 000 obyvatel), často označován jako Švýcarsko Asie, je perlou asijského vnitrozemí. Z 94 % je tvořen horami – průměrná nadmořská výška je 2750 metrů, 40 % země leží nad hranicí 3000 metrů. Dominantní pohoří Ťan-Šan na jihovýchodě země pokryté rozsáhlými ledovci s nejdelším splazem Inylchek (60,5 km) a nebetyčnými vrcholy s nejvyšším Pik Pobedy (7439 m) nabízí neskutečné scenerie rozlehlých ledovcových pásem a je lákadlem pro každého milovníka horských dobrodružství. Jeho divokosti a odlehlosti od civilizace nemůže konkurovat žádné z evropských pohoří. Jezero Issyk-Kul („horké jezero“) je v celé své délce (182 km) obklopené zasněženými vrcholky, nikdy nezamrzá a je druhým největším slaným a horským jezerem na světě. Díky jeho teplotě tu v létě najdete stovky koupajících se místních. Okolí jezera Song-Kol je zase proslulé tradičním pasteveckým způsobem

života v jurtách a skvělým místním kumysem (zkvašeným kobylicím mlékem). Přespání v jurtě a projížďka na koni v tomto kraji nepochybně patří k nezapomenutelným zážitkům.

Tradičně se poznává Kyrgyzstán ze sedla koně. MUDr. Martin Plevka ho v roce 2013 poznával ze sedla trekingového kola. Po přeletu do hlavního města Kyrgyzstánu – Běškek (900.000 obyvatel), doprava do výchozího místa treku nákladním automobilem okolo jezera Issyk-Kul přes Karakol do Jety Oguz kolem barevných skalních útvarů Zlomené srdce a Sedm býků. Start treku v pohoří Těrskej Ala-Too patřícího k pásmu Ťan-Šanu. Vzhůru krásným pasteveckým údolím s jurtami (stavby a stěhování jurt zajišťují výhradně ženy) a pasoucími se koňmi. Stáda zvířat žijí celoročně ve volné přírodě na pastvinách. Zeleným údolím Telety do jeho závěru (3000 m) na nádherné tábořiště v pastevecké krajině obklopené zaledněnými štíty. Setkání s pastevcem koní, který jede na kontrolu svých stád a je překvapen otázkou o zásobování zvířat v zimě. Tu si přece musí zajistit zvířata sama. Z údolí Karakol prudce vzhůru k nebesky modrému jezeru Ala-Kol (3542 m), táboření u jezera a výstup do sedla Ala-Kol (3860 m). Nejúžasnější výhled na zaledněné hřebeny a na modrou jezerní perlu Ala-Kol. Chodníky i cestami, pevnými i blátivými sjezd do Karakolu. Nákupy a výlet do vesnice Ak Tepek – příjemné koupání v jednom z největších horských jezer na světě Issyk Kul, relaxace po treku, ochutnávky místních specialit i kumys z PET láhve, která několikrát kolovala, a oni pili, pili a ještě půlku majitelce vrátili. Po prohlídce dřevěného pravoslavného kostela v Karakolu odjezd na prohlídku hlavního města Běškeku.

Děkujeme za komentovanou prohlídku 283 fotografií z této cesty v panenské přírodě, kterou objevuje v současné době hlavně hodně turistů z České republiky.

Ing. Vladimír Smrek

Brněnská architektura III.

Po několika nepřívětivých, deštivých dnech 11. dubna opět vysvitlo sluníčko, a přestože ráno bylo ještě celkem chladné, během dne se natolik oteplilo, že odkládali bundy i ti zimomřivější. Počasí jako stvořené na pěkný výlet, kterým skutečně naše opětovné (v pořadí již třetí) putování po stopách brněnské architektury z počátku 20. století bylo.

V 7 hodin již tradičně nedaleko Billy nasedáme do připraveného autobusu s naším oblíbeným řidičem panem Čtvrtníčkem a odjíždíme směr Brno. Kolem půl deváté jsme na místě určení a naše první kroky směřují k Löw-Beerově vile, kde na nás už čekali dva na slovo vzatí odborníci, a to pan PhDr. Jaromír Hanák, historik Muzea Brněnska, a pan Mgr. Jindřich Chatrný, který nás po celou dobu naší procházky Brnem provázel a jednotlivé architektonické skvosty počátku 20. století fundovaně komentoval.

Přestože Löw-Beerova vila nebyla dosud veřejnosti zpřístupněna a čeká na dodatečné vybavení interiéru, byli jsme uneseni vnitřní kompozicí, mramorovým krbem, dřevěným obložením a nádherným, secesními motivy zdobeným zábradlím, lemuujícím

impozantní dřevěné schodiště. Po osmačtyřicátém roce se skrývalo a posléze bylo náhodně objeveno pod bedněním. Asi díky tomu se zachovalo neporušené, i když v 50. letech vila fungovala jako domov mládeže. Je dominantou vstupní haly a vede do 1. patra s obytnými místnostmi pro jednotlivé členy rodiny majitelů.

Historie této stavby je nesmírně zajímavá.

Vila se nachází na nynější ulici Drobného, bývalé Sadové, kde v letech 1903–1904 tento honosný secesní rodinný dům nechal

postavit brněnský textilní průmyslník Moritz Fuhrmann. V roce 1913 ji Fuhrmannovi synové prodali továrníku Alfrédu Löw-Beerovi, otci Greta Tugendhatové, která zde prožila dětství. K vile patřil rozsáhlý pozemek upravený a využívaný jako zahrada, který sahál až k ulici Černopolní. V současné době je zahrada v rekonstrukci včetně zahradního domku (původně kočárovny, poté domku správce) a po zpřístupnění se stane parkem pro veřejnost. Ve vile bude rovněž instalována expozice o životě buržoazie, majitelů vily a brněnském textilním průmyslu.

V roce 1929 Alfréd Löw-Beer část tohoto pozemku při ulici Černopolní věnoval na stavbu rodinné vily své dceři Gretě jako svatební dar u příležitosti jejího druhého sňatku s Fritzem Tugendhatem. Dnešní vila Tugendhat.

Následně procházíme ulicí Drobného, kde je vedle secesních domů zastoupena i meziválečná architektura zajímavá některými svými prvky, např. balkónovým zábradlím. Osobitý ráz této lokalitě vtiskl především Otto Eisler, architekt židovského původu. Jeho stavby jsou racionální a v domech bylo na tehdejší dobu reprezentativní bydlení. Mimo jiné Eislerova rodina pro Brno hodně znamenala. Čtyři synové a každý z nich měl vlastní firmu. Krom toho jsme zde obdivovali i stavbu soukromého Hybešova sanatoria a domy z roku 1905 s přezdobenými fasádami.

Je téměř poledne, když kolem honosného hotelu Belveder na rohu ulic Drobného a Erbenovy, jehož autorem je významný brněnský secesní architekt a stavitel Franz Pawlu, vcházíme do Lužánek, nejznámějšího parku v Brně. Roku 1778 byl otevřený jako první park pro veřejnost. Název vznikl od toho, že tady kdysi byly lužní lesy.

Původně patřil pozemek jezuitům. V roce 1840 jej koupil průmyslník Moritz Fuhrmann a nechal vybudovat skutečně elegantní park v rozsahu 20 ha. Je nejstarším parkem v zemích Koruny české.

V jeho areálu se nachází Kasino, zajímavá budova postavená v letech 1853–1855 jako novorenesanční restaurační pavilón podle projektu Ludwiga Förstera. Byla ozdobena přívětivým průčelím se sochami karyatid znázorňujícími alegorii čtyř ročních období, ale i majestátním schodištěm vedoucím z terasy do centrální části parku. Koncem 19. století se Lužánky staly centrem kulturního a společenského života. Nedaleko Kasina naleznete také kašnu s plastikou od Adolfa Loose staršího (otce architekta Loose). Pokračujeme třídami Kapitána Jaroše a hlavním bulvárem Lidickou, kde se nacházejí nejen domy z přelomu století, ale také další zajímavé stavby z 30. let 20. století, především hotel Slovan – (1926–1928). Vzniká souběžně s Avionem, nejuzšíím hotelem v Evropě, autory jsou architekti Bohuslav Fuchs a Jan Vaněk.

Hotel Slovan, kromě restaurace, kavárny a ubytování, byl ve své době až do roku 1938 i sídlem uměleckých spolků a výstavní síně. Posledním objektem dopolední procházky po Lidické je na tehdejší dobu moderní hasičárna (arch. Bohumil Tureček, rok 1938). Pak už naše kroky vedou k útulné hospůdce Lužanka, abychom si u oběda odpočinuli a vypili nezbytnou kávu.

Po obědě pokračujeme v naší architektonické exkurzi se zaměřením na ulice Kotlářskou, Bayerovu a Botanickou. V každé z nich nacházíme něco zajímavého. Kotlářská ulice se proslavila velkou stavební produkcí v 30. letech, a to zejména výstavbou velmi moderních nájemních domů zvenku obložených keramickými nebo opaxitovými obklady. Domy po obou stranách ulice jsou produktem návrhů architekta Václava Dvořáka. Dominantou Bayerovy ulice je Masarykův studentský domov ve funkcionalistickém stylu architekta Bohuslava Fuchse z let 1929–1930.

A jsme na Botanické, která se honosí nejen budovou Přírodovědecké fakulty s přilehlou Botanickou zahradou, ale i funkcionalistickou stavbou Husova sboru z roku 1929 – architekt Jan Víšek. Od roku 1910 je na téže ulici tzv. Švédský dům se zajímavou freskou Dobývání Brna Švédy r. 1645. Odtud je také název objektu – Švédský dům. A jsme na malém trojúhelníkovém náměstí Konečného s krásným výhledem na secesní domovní blok Tivoli se stejnojmennou kavárnou.

Dominantou Konečného náměstí je moderní památník věnovaný Franzi Pawlu, který se ze všech nejvíce zasloužil o architektonický rozvoj Brna přelomu 19. a 20. století. U Právnické fakulty opět nasedáme do autobusu a maximálně spokojeni se vracíme do Hradiště.

PhDr. Eva Domincová

Z archivu SAF

Na začátku dubna jsme dostali pozvánku na pokračování volného cyklu promítání filmů z archivu SAF. To se potom uskutečnilo 15. dubna v Přednáškovém centru Slovákého muzea za účasti a s komentářem Ing Jiřího Demla, autora tří filmů ze čtyř – dva hrané filmy, ekologicky zaměřený dokumentární film Jana Vyskočila a nejdelší a barevný dokument věnovaný letošnímu 210. výročí bitvy tři císařů u Slavkova Pole za Slavkovem.

Oba hrané filmy zpracovávají se značnou a vtipnou nadsázkou dva příběhy. Než vykročíš, rozhlédni se – na krátké ploše ukazuje snímek cestu mladého, vysokoškolsky vzdělaného inženýra, plného ideálů, který narazí i s ideály na tupou administrativu a tupost jako takovou. Příběh takřka ze současnosti... Dokonalá země, další krátký film popisuje, kterak snaha o dokonalost kontrolovaná ovšem malichernými předpisy nedojde ocenění. Zvítězí však chytrost a lest. Budiž mi prominuta má profesní deformace, velmi jsem ocenila hudební podklad; k Žemli velmi vtipně upravený, k Poli za Slavkovem citlivě a vhodně vybraný.

Dokument Jana Vyskočila Opravdu pro děti? nás, Hradišťany, hned v úvodu potěšil panoramatickým pohledem na Hradiště s ještě nezastavěným Hliníkem. Přiznám se, že jsem nepoznala ona nafilmovaná nevyhovující dětská hřiště, ale dobře si je pamatuji, blízko popelnic, s natřenými pneumatikami a oprýskanými prolézačkami. Myslím, že i dnes by mnohé odborníky na děti v Bruselu tento snímek potěšil.

Dokument Pole za Slavkovem, jehož komentář načetl slavný rodák J. Abrhám, mě oslovil nejvíc. Nepovažuji za nutné rozepisovat o vlastní bitvě, všichni jsme o ní četli, viděli ji v mnoha filmech, četli o jejích hrdinech i o jejích důsledcích přímých i dlouhodobých. Prostříhy pole válečného s poli obdělávanými nutí k zamyšlení, zrovna tak jako konstatování, že u Slavkova je tráva vždy zelenější. Nemohu však při této příležitosti nevzpomenout na mého strýce Bohumila, který dávno před tím, než se to stalo módou, nelitoval dne dovolené a každého 2. prosince se vydal na bitevní pole a celé si ho prošel. Tolik mé dojmy z promítání filmů.

Mgr. Aranka Šupková

12 statečných aneb Cyklovýlet potřinácté

V sobotu 23. května se uskutečnil 13. ročník cyklovýletů „Se Slováckým muzeem za poznáním památek regionu“. Chladné počasí a velmi nepříznivá předpověď počasí ovlivnila účast. Na startu se před muzeem sešlo jen 12 cyklistů odhodlaných poprat se s počasím a také s dosud nejnáročnější trasou, vedoucí do Chřibů. Krátce po deváté hodině ranní vyrazili přes Staré Město a Velehrad na Salaš, aby zde pokračovali po stopách partyzánské skupiny Olga, která operovala v prostoru Chřibů od ledna 1945. Během první zastávky v dolní salašské hospodě se účastníci seznámili s okolnostmi jejího vzniku a také životními osudy jejího velitele Josefa Houfka i Olgy Františkové, po níž byla skupina pojmenována. Historička Blanka Rašticová zde také připomněla dvě nejvýznamnější akce, které skupina Olga uskutečnila. První z nich se uskutečnila 26. 2. 1945 na nádraží v Morkovicích, kde se partyzánům podařilo vypustit z 24 cisteren 512 600 l lihu, oleje a dalších pro německou armádu důležitých kapalin. Druhá byla vskutku husarským kouskem partyzánů – zajištění velitele 16. tankové divize generálmajora Dietricha von Müllera na zámku v Hořticích 19. 4. 1945.

Posilnění nejen znalostmi pak cykloturisté vyrazili kolem Zlacksé studánky na Bunč. Závěrečné stoupání sice dalo některým hodně zabrat, ale nakonec, kolem poledne, všichni zdárně dosáhli nejvyššího vrcholu trasy, chaty na Bunči. Příjemně vytopená restaurace, dobrý oběd a asi hodinka posezení všem dodaly sílu k další cestě. Někteří blahověrní uvěřili organizátorce tvrzení, že už se pojede jen z kopce, a tak během několika mírných stoupání občas dali najevo svou nelibost. Trasa vedla kolem studánky U Lvích hlav na Salaš do místa zvaného Vápenice, kde stojí památník, připomínající tragédii, která se zde odehrála 29. 4. 1945. Rozhodující podíl na ní měli ruští a ukrajinští provokatéři z německých jednotek, kteří se vydávali za partyzánskou skupinu Ivan

Hrozný. Jejich „velitel“ ruský vyzval občany Salaše, o nichž Němci věděli, že spolupracují s partyzány, aby se připojili k boji proti nacistům. Více než 20 mužů se s provokatéry vydalo do lesa směrem k Tománkově hájence, aby tam převzalo zbraně. Chování domnělých partyzánů však čtyřem z nich bylo podezřelé, a proto se nepozorovaně od skupiny oddělili, čímž si zachránili život. Na Vápenicích falešní partyzáni vytáhli zbraně a salašské dobrovolníky postříleli. Jen jedinému se podařilo utéct. Krátce po dokonání hrůzného činu přijela do těch míst partyzánská spojka Aloisie Špičáková, i ona byla zavražděna. Poté co účastníci věnovali pietní vzpomínku všem obětem, se skupina rozdělila. Polovina se vydala na cestu k domovu, druhá se vypravila ještě do míst, kde kdysi stála hájenka Inocence Tománka, která sloužila jako základna partyzánské skupiny.

Zpáteční cesta proběhla bez problémů, teprve po příjezdu do Uh. Hradiště se spustil hustý déšť. Na závěr si vedoucí výletu Blanka Rašticová jen povzdechla: „Škoda, že nás nebylo o jednoho víc, to by počet účastníků pěkně ladil s 13. ročníkem cyklovýletů...“

PhDr. Blanka Rašticová

Květná zahrada v Kroměříži

Když jsme se 7. června t. r. sjížděli ke Květné zahradě v Kroměříži, měla jsem pocit, že jsme tam byli snad před rokem, ale nahlédnouc do záznamů, zjistila jsem, že jsme tam byli v roce 2011. Ovšem já jsem tam byla mezitím nejméně dvakrát se svými slovenskými kamarádkami, chtěla jsem se pochlubit našimi moravskými poklady, proto mi ten čas tak utekl.

Při naší první návštěvě Květné zahrady jsme měli možnost projít první zrekonstruovanou část – řečenou Květnici – čili zahradu okrasnou, a už tehdy jsme vystoupali na plechovou střechu Kolonády. Tentokrát jsme si už mohli projít celou

zahradu v její úplné kráse, tedy Květnici i Štěpnici včetně jahodových kopečků.

Zakladatelem kroměřížského Libosadu, tedy Květné zahrady, byl biskup Karel II. Lichtenštejn-Castelkorn, který pověřil svého architekta Filiberta Lucheseho vypracováním odborné studie na vybudování reprezentativní zahrady ve staré štěpnici na předměstí, západně od městských hradeb. Už v roce 1665 zde byly vytyčeny a vy-

kupovány pozemky. Po Lucheseho smrti pokračoval v projektu Giovanni Pietro Tencala a začaly vlastní realizační práce. Libosad byl koncipován jako osová symetrická zahrada na půdorysu obdélníka a tvořily jej dvě části: Květnice s tvarovanými stěnami a broderiovými záhony a Štěpnice s jahodovými kopečky, vybudované v letech 1665–1675. Do centra kompozice byl situován pavilon Lusthaus, dnešní Rotunda, pravidelná, do všech stran otevřená stavba s ústředním sálem, čtyřmi grottami a čtyřmi salonky zdobenými oblázkami. Koncem 19. století za působení arcibiskupa Theodora Kohna Rotundu uzavřeli velkými obloukovými okny a vybavili všelijakými vodními žerty. Ty by ovšem dnes vyžadovaly náročnou opravu. V Rotundě je rovněž instalováno Foucaultovo kyvadlo, sloužící k demonstraci zemské rotace. Jeho pořízení inicioval kroměřížský gymnaziální profesor František Nábělek.

Kromě Rotundy patří mezi významné objekty 244 m dlouhá ozdobná Kolonáda uzavírající severní stranu zahrady. Původní vchod byl situován právě tam, ale ve čtyřicátých letech 19. století byl vybudován tzv. Čestný dvůr radikální přestavbou hospodářských budov. Tehdy rovněž vznikly dva velké skleníky, menší Teplý nebo též Palmový a rozlehlý Studený, sloužící i k přezimování přenosných rostlin z celé zahrady. V 18. století byla zahrada vnímána jako reprezentační prostor, později začala sloužit jako hospodářské zázemí pro zámek i Podzámeckou zahradu. Na přelomu 19. a 20. století zde byly pořádány také hospodářské výstavy a různá kulturní vystoupení.

Náš spolek začal prohlídku s průvodcem, Ing. Pavlem Blešou, hlavním zahradníkem arcibiskupského zámku, v tzv.

Holandské zahradě s Neptunovou kašnou. V zahradě jsou pěstovány sazeničky, cibulky a mladé stromky pro další použití v zahradě i jinde. Opět jsme vystoupali na střešinu Kolonády a pokochali se pohledem na krásně osázené záhony a pečlivě zastřižené stěny habrů a jiných dřevin. Každý si zde našel to své...

Potom už jsme ve stínu živých chodeb kráčeli ke Štěpnici. Tady

proběhla rozsáhlá rekonstrukce, dalo by se říci znovuvybudování. Byly založeny Pstruží rybníky, obnoveny oba jahodové kopečky, Králičí kopeček, okrasná nádrž Ptáčnice s krásnou a ušlechtilou stavbou pavilonu uprostřed bazénu. V této části je zbudován nový pěstební skleník. Dozvěděli jsme se spoustu zajímavostí a faktů a velmi nás potěšilo, že v Králičím kopečku opravdu žijí

králíci. Přišli se na nás podívat a někteří pozorně poslouchali výklad našeho průvodce. Prošli jsme pěstebním skleníkem obdivující jeho výpěstky a potom už jsme nutně museli zasednout ke kávě ve velkém skleníku.

Plni dojmů jsme se rozešli do města, kde je stále co obdivovat. Naše skupinka, když se posilila jídlem a pitím, se rozhodla navštívit ještě výstavu v arcibiskupské vodárně. Tato jedinečná technická památka stojí sama o sobě za pozornost a stávající výstava v ní nás též příznivě oslovila a vtáhla. Jednalo se o obrazy Miroslava Maliny, profesora uherskohradištské SUPŠ, s názvem Strážci zahrad. Obrazy středně velké s úžasně

zpracovanými detaily z da Vinciho nebo Vélasqueze, další s motivy slavkovské bitvy, velká plátna téměř abstraktní. Nejsem povolána vyjadřovat se odborně k výtvarnu, ale my laikové jsme odcházeli spokojení. Vzduch stoupající teplotě (a to jsme ještě nevěděli, jaké nás čeká léto!) to byl velmi vydařený a krásně strávený den.

Mgr. Aranka Šupková

Hradišťské ulice

V polovině 80. let 20. století vyšla nenápadná publikace, sešitek formátu a grafické úpravy jako tehdejší Zpravodaj města. Její přesný název si nepamatuji, autor, PhDr. Jiří Čoupek, však do ní shromáždil obsáhlý přehled názvů ulic s jejich historickým vývojem. Byl to ve své době takřka objevný počín, protože po několikerém poválečném přejmenovávání už v paměti slábly vzpomínky na názvy používané generací rodičů a dědů. Mne tehdy zaujalo Staré Město (přehled zahrnoval tehdejší části města Kunovice a Staré Město), kde jsem se v automotoklubu často potýkal s poštovními adresami. A o pár let později jsem si zde ověřoval oprávněnost návrhů změn pojmenování, zaslaných národnímu výboru. Jsem pyšný na to, že některé, snad i mou zásluhou, byly přijaty. Pohříchu asi při nějakém gruntovním úklidu mi tato knížečka zmizela – asi vinou toho zpravodajového formátu.

Později, když jsem působil na radnici, byl k dispozici jediný exemplář. Přitom potřeba zjišťování, ověřování a srovnávání názvů, odpovědi na dotazy turistů jsou časté. Během posledních desetiletí se město rozrostlo o další ulice, i další dosud nepojmenované lokality mají svá jména. Nebylo proto od věci zvážit nové vydání aktualizovaného seznamu ulic. Autor ochotně souhlasil, město schválilo dotaci, takže nic nestálo v cestě. Finanční rámec, rozhojněný z rozpočtu našeho spolku, umožnil doplnit úvodními texty, i ke každé městské části, historickými snímky z archivu Slováckého muzea a vloženou mapou s rejstříkem. V polovině roku dokončilo Studio 5 svou práci.

Když byl náš spolek pozván, aby se představil 15. srpna na Spolkové slavnosti v Měšťanské besedě, usoudili jsme, že je to vhodná příležitost představit i naši novou publikaci. Místopředsedkyně Blanka obětavě přivlekla velkou kabelu, aby bylo co prodávat, já jsem připravil fotoprezentaci historie spolku, leč všechno dopadlo jinak.

Bouřka mi rozmazala text z inkoustové tiskárny, zahnila krásně vystrojené dámy z luhačovské Calmy, rozehnala Senior band a snad moc nepoškodila jejich aparaturu. Co se ostatně dalo očekávat v den mařatskej půti. Je totiž historicky doloženo, že tato slavnost se jen výjimečně uskuteční bez bouřky.

Program následující po obnově dodávky elektřiny v sále Besedy smazal pocit zklamání z nesplněného úkolu. Věřím, že i bez onoho veřejného představení se bude aktualizované dílo J. Čoupka těšit patričnímu zájmu.

Ing. Ladislav Šupka

Malé ohlédnutí za Vítkovicemi

Koncem letošních prázdnin jsme v rámci akcí našeho spolku absolvovali poněkud netradiční komentovanou prohlídku průmyslového rozvoje Vítkovic.

Zájezd na Ostravsko se uskutečnil poslední prázdninovou sobotu 29. srpna 2015. Počasí nám tradičně přálo. Polojasnou a zpočátku i lehce deštivou oblohu posléze projasnilo sluníčko a příjemně nás zahřálo.

Na našich zájezdech se obvykle zaměřujeme na výtvarné umění, interiéry i exteriéry architektonicky zajímavých staveb a přírodní lokality. Tentokrát jsme byli poněkud překvapeni tematickou změnou, a to technickým zaměřením programu, ale nelitovali jsme. Tato akce nám totiž velmi zajímavou formou odborného výkladu, jehož fundovanou autorkou a zároveň naší obětavou průvodkyní byla historička paní Mgr. Vladimíra Lasotová, přiblížila význam oblasti, obeznámila nás s historickým a kulturním významem Ostravska, Vítkovic a Dolu Michal.

Kolem půl desáté přijíždíme do Vítkovic. Zastavujeme na náměstí Míru, kde se nás ujímá naše průvodkyně a procházka městskou památkovou rezervací Nových Vítkovic začíná.

Kdysi malá obec začala růst v 70. letech 19. století v souvislosti s rozmachem moderního průmyslového podnikání v oboru železářství. Výzvou k rozvoji Vítkovic byla potřeba přílivu velkého množství nových pracovníků, v důsledku čehož bylo nutné vybudovat nová, na tehdejší dobu moderní sídliště a sociální zázemí pro zaměstnance železáren. Mimo jiné byl ve velmi špatném stavu i samotný podnik.

K radikálnímu rozvoji Nových Vítkovic dochází díky generálnímu řediteli Vítkovických železáren Paulu Kupelwieserovi, kterého získali pro vítkovický hutní průmysl pánové Solomon Rothschild a Wilhelm Gutmann, majitelé hutního a hornického komplexu. Tak se ve vývoji této oblasti stává zlomovým rok 1876. Nový ředitel se skutečně projevil jako zkušený a vynikající ocelářský manažer a Nové Vítkovice se ve své době stávají hospodářským „zázrakem“. Roku 1908 byla obec Vítkovice povýšena na město. Kromě Kupelwiesera se na nové urbanistické koncepci Vítkovic podílelo několik domácích i vídeňských architektů, prosazujících tzv. historizující styl – novogotiku.

Na našem pěším okruhu jsme obdivovali zejména novogotický kostel sv. Pavla, vystavěný z červených cihel typických pro tuto oblast. Byl postaven v letech 1880–1886 podle návrhu architekta Augusta Kirsteina a zasvěcen sv. Pavlovi, což bylo zároveň projevem úcty Paulu Kupelwieserovi. Dalším zajímavým objektem na náměstí Míru je rovněž novogotická radnice z let 1901–1902, autorem projektu byl Max von Ferstel. Dále Rothschildův palác – dnes hotel, klasicistní zámček, tzv. Ředitelská vila, kde sídlili Rothschildové, později úředníci a posléze současný majitel Vítkovic Jan Světlík.

Osobitá je rovněž výstavba dělnických kolonií a sociálního zázemí. Nutno zdůraznit, že tyto objekty nebyly budovány z čistého lidumilství, ale především z ekonomického hlediska pro podporu, udržení a upevnění pracovní závislosti i morálky dělníků a úředníků. Zajímala nás výstavba dělnických domků, rovněž tzv. U-hausů – patrových staveb, jejichž autorem byl architekt Hans Ulrich. V přízemí se

nacházely obchody, knihovna atd., v 1. poschodí byty pro úředníky s rodinami. Od téhož autora je také Tržnice. Společným znakem všech těchto staveb bylo režné neomítnuté zdivo.

K nejzajímavějším a nejhezčím dělnickým koloniím náleží hornická či hutnická Štítová kolonie z let 1883–1885 kolem Lidické a v Tržní ulici. Pro zaměstnance hutního komplexu se budovaly: školka, škola, plovárna, polévkové ústavy a jídelny (30 hal. celý oběd počátkem 20. stol.), bydlení typu kasáren pro svobodné muže, sirotčinec pro osiřelé děti. Není bez zajímavosti, že Kupelwieser dbal taktéž o lékařskou péči pro zaměstnance, která byla dosud zanedbávána, a povolal lékaře z Vídně. V letech 1888–1890 byla vybudována i nemocnice.

Po skutečně zajímavé až vyčerpávající komentované prohlídce spěcháme do restaurace Veronika, abychom se posilnili vydatným obědem dle vlastního výběru a nezbytnou kávou. Po osvěžující polední pauze pokračujeme v prohlídce a přesouváme se do Dolní oblasti Vítkovic – Důl Hlubina a vysoké pece.

V recepci areálu Dolu Hlubina fasujeme nezbytné přilby a po rozdělení do dvou skupin, kdy každé se ujímá fundovaný odborník, začíná naše naučná stezka po Vysoké peci č. 1, která zahájila svou činnost roku 1911 a stala se tak první koksovou vysokou pecí na zpracování surového železa v celé habsburské monarchii. Výtahem vyjíždíme až do výše 80 metrů na její nástavbu s vyhlídkou, kde můžeme přehlédnout nejen celou ostravskou oblast, ale současně se zastavit i v miniaturní kavárně Bolt Café. Pozvolna sestupujeme

dolů po jednotlivých sekcích vysoké pece, kde nám průvodce objasňuje principy úkonů při tavbě železné rudy. V roce 1998 však činnost vysokých pecí končí. Naši pozornost upoutal rovněž obrovský plynojem, uvedený do chodu v roce 1924. Odváděl vysokopecní plyn k topení. Dnes je plynojem upravený jako multifunkční hala Gong (slouží k pořádání kulturních a společenských akcí). Poslední zastávkou na této trase je tzv. Velín, bývalé technické řídicí centrum.

Autobus nás převáží k Dolu Michal, který je poslední zastávkou naší prohlídky.

Zde se těžilo do roku 1993 a od roku 1994 je důl uzavřen. Instalace této průmyslové památky je řešena podle teorie tzv. posledního pracovního dne.

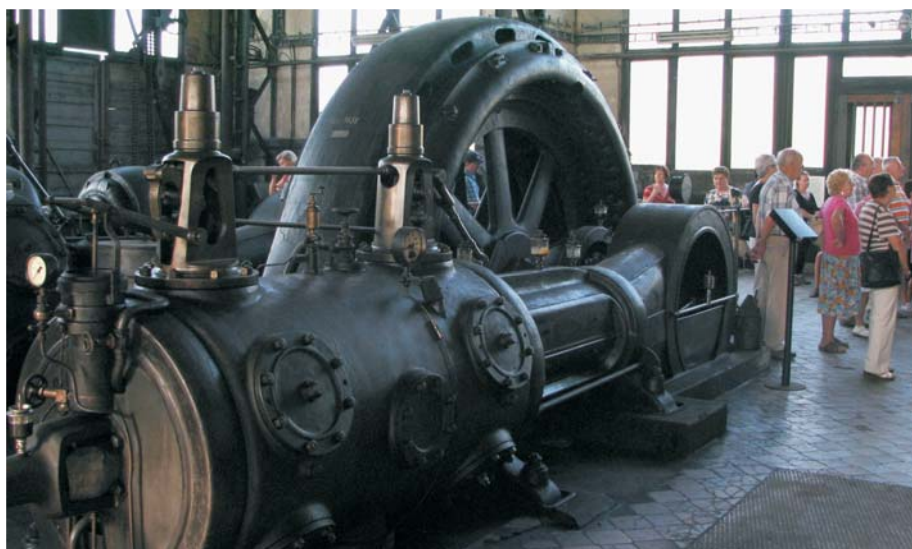
Prohlídková trasa s odborným výkladem průvodce nám umožňuje zhlédnout autentické vybavení

a vzhled řetízkových šaten, koupelny mužstva, cechovnu, lampovnu, jámovou budovu, most pro pohyb mužstva z lampovny do jámové budovy a strojovnu s původním technickým zařízením, které představuje jedinečný soubor elektrických těžních strojů a kompresorů z období počátku elektrifikace. Celé zařízení je zachováno na původním místě svého provozu. Strojovnu naše prohlídka oblasti Vítkovic definitivně končí. Unavení, ale spokojení nasedáme do autobusu a vyrážíme směr Uherské Hradiště.

PhDr. Eva Domincová

Putování s Pannou Marií aneb Francouzská cesta otce Turka

Ve čtvrtek 22. října jsme se těšili na přednášku otce Jana Turka provázenou promítáním fotografií z cesty, kterou podnikl spolu s dalšími cyklistickými fanatiky. Jednalo se o cestu, respektive o druhou etapu poutě do Santiago de Compostela.

Tato pouť začala v městečku Vézelay a končila v Lourdes. Účastníci záměrně volili delší trasu určitě z důvodu poznání co nejvíce měst a míst a též jeli dost dlouho oblastí Burgundska proslulého výborným vínem. Pokud jsem to dobře zachytila, trasa Vézelay–Lourdes měřila 1 200 km a jednotlivé etapy byly dlouhé podle terénu od 60 do 120 km. Členové výpravy měli k dispozici doprovodné vozidlo se servisem a autobus pro případy havárií nebo úrazu. Treba zmínit, že věkové rozpětí členů výpravy bylo značné, pamatují-li se dobře, od 25 do 83 let. Nocovali porůznu, v soukromí, v klášterech nebo jen pod širákem. Kdo navštívil Francii, ví, jak půvabná jsou její města i vesnice a že v každém místě je katedrála okouzující stylem i zasazením do krajiny (což otec Turko potvrdil).

Myslím, že by bylo zbytečné

vyjmenovávat všechna místa, kterými tato výprava projela, byla známá i méně významná, ale určitě krásná. Má duše se zatetelila blahem už při zmínění Vézelay, měla jsem totiž to štěstí v této úžasné katedrále, vzoru clunyské gotiky, zasvěcené sympatické svaté Máří Magdaleně, osobně hrát spolu se svými kolegy Dvořákovu Stabat mater.

Jako vždy se ve vyprávění otce Jana potvrdilo, že svět je malý, třeba když zmínil, jak si polsky objednal zmrzlinu a polsky mu odpověděli, nebo jak je v jistém městě pozvala na košť vína paní pocházející z Topolčan.

Na každé cestě je důležitá samotná cesta, myslím, že tak jako si ji užili samotní poutníci, užili jsme si i my vyprávění o ní.

Mgr. Aranka Šupková

LÉČÍME TĚLO I DUCHA.

SLOVÁCKÉ
MUZEUM
V UHERSKÉM
HRADIŠTI

pf 2016

**SLOVÁCKÉ
MUZEUM
V UHERSKÉM
HRADIŠTI**

Vydal Muzejní spolek v Uherském Hradišti

Texty: PhDr. Eva Domincová, PhDr. Blanka Rašticová, Ing. Vladimír Smrek,
Ing. Ladislav Šupka, Mgr. Aranka Šupková

Foto: Ladislav Chvalkovský, MUDr. Martin Plevka, Ing. Ladislav Šupka

Grafická úprava: Ema Pelikánová